

Geliş Tarihi/Received: 06.07.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 09.08.2024

Yayın Tarihi/Published: 30.09.2024

Araştırma Makalesi/Research Article

Doi: 10.54993/syad.1511538

SAĞLIK YÖNETİMİNDE ÇEVRESEL BELİRSİZLİK: İÇERİK ANALİZİNE DAYALI BİR LİTERATÜR TARAMASI

ENVIRONMENTAL UNCERTAINTY IN HEALTH MANAGEMENT: A LITERATURE REVIEW BASED ON CONTENT ANALYSIS

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ARDIÇ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye

ORCID iD: 0000-0002-6630-0669, mesut.ardic@gop.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, sağlık sektöründe çevresel belirsizlik konusunu ele almakta ve literatürdeki bu konudaki çalışmalarını incelemek için bir içerik analizi yöntemi kullanmaktadır. Araştırma, Web of Science veri tabanı üzerinden yapılmış olup araştırma kapsamına alınan makaleler, 2000-2024 yılları arasında yayımlanmış ve sağlık sektöründe çevresel belirsizlik konularını içeren makalelerden oluşmaktadır. Toplamda 448 makale arasında 11 makale incelenmiştir. Doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Web of Science veri tabanından alınan ikincil veriler kullanılmıştır. Literatür tarama stratejisi belirli arama terimleriyle yapılmış ve uygun makaleler seçilmiştir. İncelenen makalelerin yayım yılları, örneklem büyüklükleri, araştırma türleri, kullanılan anahtar kelimeler ve diğer değişkenler incelenmiştir. Elde edilen veriler Excel programı kullanılarak özetlenmiştir. Örneklem büyüklükleri çeşitlilik göstermektedir, ancak çoğunlukla küçük ve orta ölçekli örneklem grupları üzerinde çalışılmıştır. Tam metne ulaşılamayan (tam metne ulaşılamayan ve veri tabanında olmayan) bazı çalışmalar sınırlılık oluşturmaktadır. Yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, kitaplar ve kongre bildirileri gibi kaynaklar çalışma dışında bırakılmıştır. Sadece belirli bir veri tabanı kullanılarak yapılan taramaların genellemesi kısıtlı olabilir. Bu çalışma, sağlık sektöründeki kuruluşların çevresel belirsizliklerle başa çıkmak için nasıl stratejiler geliştirdiğini anlamak ve literatüre katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları, sağlık kuruluşlarının bu belirsizlikleri nasıl algıladıklarını ve stratejik olarak nasıl yönetebileceklerini anlamak için değerli bir bakış sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik yönetim, çevresel belirsizlik, sağlık kurumları yönetimi, literatür, içerik analizi.

ABSTRACT

This study addresses the issue of environmental uncertainty in the health sector and uses a content analysis method to examine the studies on this issue in the literature. The research was conducted through the Web of Science database. The articles included in the scope of the study were published between 2000 and 2024 and included environmental uncertainty in the health sector. In total, 11 articles out of 448 articles were analyzed. The document analysis method was used. Secondary data from the Web of Science database were used. The literature search strategy was made with specific search terms, and appropriate articles were selected. The publication years, sample sizes, types of research, keywords used, and other variables were examined. The data obtained were summarized using the Excel program. Sample sizes varied, but mostly small and medium-sized sample groups were studied. Some studies that cannot be accessed in full text (full text cannot be accessed and are not in the database) constitute a limitation. Sources such as master's theses, doctoral dissertations, books, and congress proceedings were excluded from the study. The generalization of scans using only a specific database may be limited. This study was conducted to understand how organizations in the health sector develop strategies to cope with environmental uncertainties and to contribute to the literature. The study results provide valuable insight into how healthcare organizations perceive these uncertainties and how they can strategically manage them.

Keywords: Strategic management, environmental uncertainty, healthcare institutions management, literature, content analysis.

1. Giriş

Sağlık sektörü sürekli, hızlı ve karmaşık bir değişim ve teknoloji ile karşı karşıyadır. Sektörde faaliyet gösteren sağlık kuruluşları bu değişimlere uyum sağlayabilmek, verimliliği ve kaliteyi artırabilmek için yeni stratejiler, taktikler geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Bu sayede kuruluşlar, hayatta kalabilmek için çevreye uygun şekilde uyum sağlayabilmektedir. Çünkü çevresel belirsizlik krizlere veya fırsatlara dönüşebilir. Stratejinin ön şartı, çevreyi yakından takip etmektir (Çağatay, 2019). Kuruluşlar belirsizliklerle başa çıkmak için kuruluşlar daha esnek hale gelmelidir. Sağlık kuruluşları genellikle yavaş karar verme yapısına sahiptir ve yeniliği benimsemekte de yavaştır. Sağlık sektöründeki çevresel belirsizliklerin artması, sektörde hizmet veren kuruluşların belirsizliklere karşı direncini ciddi şekilde zorlamaktadır. Özellikle hastanelere benzeri görülmemiş ve karmaşık yönetim zorlukları meydana geldiğinden (Gifford et al., 2021; Nembhard et al., 2020), kuruluşların karmaşık ve dinamik belirsizliklere nasıl etkili bir şekilde uyum sağlayabileceklerini ve bunlarla nasıl başa çıkabileceklerini anlamaları çok önemlidir.

Belirsizlik her zaman sağlık hizmeti ortamının bir özelliği olsa da, teknolojik ilerlemeler, yıkıcı olayların tehdidi ve sıklığı, küresel ekonomik gelişmeler ve artan karmaşıklık gibi faktörlerin etkisiyle belirsizliğin hızı ve kapsamı hızla artmaktadır. Çağdaş sağlık kuruluşları sürekli olarak belirsiz bir çevrede faaliyet gösterdiğinden, bu durum stratejik kararların sonuçlarını tahmin etme becerilerini gölgeleyerek yeni zorluklar ortaya çıkarmakta ve hayatta kalmalarını tehdit etmektedir. Sağlık kuruluşlarının, hastaların ihtiyaçlarını etkili bir şekilde karşılamak ve uzun vadede değer yaratmak için hem uyum sağlayan hem de yaratıcı stratejik yaklaşımlar kullanması gerekmektedir (Gifford, et al. 2024).

Kamu ve özel sektördeki kuruluşlar giderek daha rekabetçi ve dinamik bir ortamla karşı karşıya kaldıkça, yenilikler yoluyla rekabet avantajı elde etme yönünde daha fazla baskı hissedebilmektedirler. Kamu sektöründe değişen ortam, kuruluşları daha fazla esneklik ve hizmet kalitesi sunmaya teşvik ederken, aynı zamanda maliyetleri de düşürmeleri gerekmektedir. Kamu otoriteleri, yüksek kalitede ve düşük maliyetle hizmet sunmak için kuruluşları yeni teknikler ve sistemler benimsemeye, yenilikçi yeteneklere teşvik etmektedir (Naranjo-Gil, 2009). Sonuç olarak, kuruluşların çevresel değişikliklere duyarlı kalabilmek için sürekli olarak iç ve dış kaynaklarını kullanmanın yollarını bulmaları gerekmektedir (Teece et al., 2016).

Bu çalışmanın amacı, çevresel belirsizlik kavramının sağlık kuruluşları için önemini ve bu konuda sağlık kurumlarıyla ilişkili yapılmış çalışmaları ortaya koymaktır. Sağlık sektöründe yöneticiler, çevresel belirsizlik koşullarında başa çıkabilmek için risk almaktadır. Kurumların başarısı, beklenmedik durumlarda doğru kararlar alabilmesi ile mümkündür (Adhikara vd., 2020). Bu konu, sağlık sektörüyle ilgili literatürde çok az ilgi görmektedir. Literatürde, çevresel belirsizliğin farklı sektörlerde stratejik etkileri incelenmiştir. Örneğin, Parnell ve arkadaşları (2012) Çin, Türkiye ve ABD'deki KOBİ'lerde bu etkileri incelemiştir; Latan et al., (2018) Endonezya Borsası'ndaki 107 şirketi değerlendirmiştir; Qi et al.(2011) ise Çin'deki üç şehirdeki endüstri şirketlerinde çevresel belirsizliğin etkilerini araştırmıştır. Araştırmanın katkısı, ilk olarak, sağlık kurumlarında çevresel belirsizlik kavramının daha iyi anlaşılmasıdır. Ayrıca, çevresel belirsizliğin bir unsur olarak ortaya konmasıdır. Diğer yandan, sağlık kurumlarının beklenmedik durumlarda çevresel belirsizlik ile ilgili stratejiler ve politikalar geliştirmesi için bir değerlendirme temeli olacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Çevresel Belirsizlik Kavramı

Genellikle strateji literatürü, strateji seçiminin bir işletmenin çevresiyle ne kadar uyumlu olduğuna bağlı olduğunu ileri sürer (Hofer & Schendel, 1978; Porter, 1997). Örneğin, teknoloji, müşteri veya rekabet ortamlarında yüksek belirsizlik koşullarında, firma çevresel değişime uyum sağlayabilmelidir (Miller & Friesen, 1978, 1983; Utterback, 1975). Çevresel belirsizlik, bir firmanın hayatta kalabilmesi için öngörülemeyen değişimlere daha hızlı yanıt verebilmesini gerektirebilir (Lawrence & Lorsch, 1967; Covin & Slevin, 1991). Kuruluşların dış çevresi kuruluşlar üzerinde potansiyel ve önemli etkiye sahip olan ve kendi kontrolleri dışında olan genel faktörler olarak tanımlanabilir (Porter, 1997). Aynı zamanda dış çevre, yönetimin kontrolü dışında olan ve kuruluşlar için zorluklar, fırsatlar ve tehditler yaratan birçok güçten oluşur (Chi, 2009; Reynolds & Yetton, 2015; Ward et al. 1995). Pazar, yeni ürünler ve yeni girişler nedeniyle daha rekabetçi ve belirsiz hale gelmektedir. Rakipler sürekli olarak yeni ürün ve hizmetler sunarken, müşteriler daha bilgili ve ürün, hizmet seçimlerinde daha seçici hale gelebilmektedir. Benzer şekilde, bilgi teknolojisi ve yeteneklerindeki hızlı değişimler karmaşıklığı ve belirsizliği artırmaktadır. Ayrıca, hükümetler kuruluşları düzenleyen daha fazla mevzuat çıkarmaktadır. Tüm bunlar kurumların iş yapısını ve rekabetçi konumunu etkileyebilir, ortaya çıkan yeni işletmeleri etkileyebilir ve sonuç olarak, iş ortamını sürekli olarak şekillendirir (Porter, 1985). Dolayısıyla dış çevre, bir kuruluşun iç operasyonları için önemli bir husustur. Birçok akademisyen, kuruluşlar ve çevreleri arasındaki etkileşimleri açık sistemler perspektifinden incelemiştir. Açık sistem, odak konu veya kuruluş ile çevresindeki ortam arasında etkileşime izin veren bir sistem olarak tanımlanabilir (Berglund & Sandström, 2013; Hackman et al., 1979). Açık sistem perspektifi, kuruluşların çevrelerinden etkilendiğini öne sürer. Kuruluşlar, piyasada performans göstermek ve hayatta kalmak amacıyla kritik kaynakları elde etmek için dış çevreye bağımlıdır. Ayrıca, rakipler ve düzenleyici kurumlar gibi dış faktörler, kurum içi faaliyetleri etkileme konusunda belirli bir özerkliğe sahiptir (Berglund & Sandström, 2013; Pfeffer & Salancik, 1978). Bu nedenle, açık sistemler perspektifi, kuruluşların kısıtlı özgürlük koşulları altında hareket etmeye zorlandığını varsayar. Dahası, kuruluşlar kendilerine kaynak sağlayan aktörlere hizmet etme eğilimindedir. Müşteriler, tedarikçiler ve paydaşlar, bir kuruluş üzerinde önemli ölçüde dolaylı kontrol uygulayan bu tür aktörler olarak kabul edilebilir (Christensen & Cheney, 2000). Çevre, bir kuruluşun dış denetleyicisi olarak düşünülebilir.

Çevrenin tanımı çeşitli yöntemlerle yapılabilir. Öncelikle, araştırmacıların çoğu çevreyi belirsizlik bakış açısından kavramsallaştırmıştır. Buna ek olarak, bazı araştırmacılar çevrenin firma dışında var olduğunu ve iç çevrenin de önemli olduğunu belirtmiştir (Ganbold & Matsui, 2017; Paulraj & Chen, 2007; Wood, 2008). Algılanan çevresel belirsizlik de araştırmacılar tarafından önemli faktörlerden biri olarak ele alınmıştır (Babakus vd., 2006; Jokipii, 2009; Prado, 2006). Çevreye ilişkin bu çok boyutlu bakış açıları, her bir çevresel faktörün kurumlar üzerinde bir etkisi olup olmadığını anlamak için oldukça faydalıdır.

Çevresel belirsizlik, bireyin verilen kararların başarısızlık veya başarı olasılığını tahmin etmedeki sınırlılığı ve etrafındaki durumu öngörme konusundaki kısıtlılığıdır. Yüksek belirsizlik koşullarında, bireyler aldıkları kararların başarısızlığını ve başarısını tahmin etmekte zorlanırlar. Duncan (1972) çevresel belirsizliği, karar vermede çevresel faktörlere ilişkin bilgi eksikliği, alınan kararlardan elde edilen sonuçların bilinmemesi ve böylece karar vermede yapılan hatalardan dolayı uğranılan kayıp miktarının net olarak

belirlenememesi olarak ifade etmiştir. Çevresel belirsizlik, bir kişinin etrafındaki durumu tahmin etme konusunda kısıtlı olma ve bu nedenle bir şeyler yapmaya çalışma durumudur. Yüksek belirsizlik koşullarında, bireyler aldıkları kararların başarısızlık veya başarı olasılığını tahmin etmekte zorlanırlar (Adhikara, 2020). Duncan (1972) çevresel belirsizliği, karar vermede çevresel faktörlere ilişkin bilgi eksikliği, alınan kararlardan elde edilen sonuçların bilinmemesi ve böylece karar vermede yapılan hatalardan dolayı uğranılan kayıp miktarının net olarak belirlenememesi olarak ifade etmiştir. Yöneticiler, istikrarlı bir iş ortamında her şeyin tahmin edilebilir olduğu durumdan, çalkantılı bir iş ortamında her şeyin tahmin edilmesinin zor olduğu duruma geçerken, şirketin karşılaştığı iş ortamını kökten değiştiren bilgi teknolojisinin gelişimine organizasyonun yapısını ayarlayarak bu ortamın belirsizliğini en aza indirmeye çalışırlar. İstikrarlı bir ortamda kuruluşları yönetmek, sürdürülebilir olmayan bir ortamda karşı karşıya kalan kuruluşları yönetmekten çok farklı olabilir.

Çevresel belirsizlik, literatürde önemli bir değişkendir ve farklı yazarlar tarafından farklı boyutlar ile incelenmiştir. Yoğun olarak üç boyutlu bir yapı olarak kavramsallaştırılmıştır. Örneğin; Miller ve Friesen, (1982) heterojenlik, dinamizm ve düşmanlık olarak incelemiştir. Çevredeki kaynak bolluğunun bir ölçüsü olan cömertlik, çevredeki değişim oranının ve dolayısıyla belirsizliğin bir ölçüsü olan dinamizm ve geleceğe yönelik etkili zihinsel modeller oluşturmanın ne kadar zor olduğunun ölçüsü olan karmaşıklık olarak incelenmiştir (Dess & Beard, 1984; Miller, 1987; Tan & Litschert, 1994; Trinh & O'Connor, 2002). Genel olarak çevresel belirsizlik boyutları; cömertlik, dinamizm ve karmaşıklığı içerir (Aldrich, 1979, Dess & Beard, 1984, Sharfman et al., 1991).

3. Yöntem

3.1. Evren ve Örneklem

Önceden tanımlanan niteliklere sahip birey, grup, olay veya problemleri belirli niteliklere sahip olması (Yıldırım & Şimşek, 2016) hedeflendiğinden, araştırmada amaçlı örnekleme metodundan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın maksadına uygun olarak tanımlanan ölçütlerin başında 2000-2024 yıllarını kapsayan çevresel belirsizlik konuları ile ilgili yürütülen arama terimlerinin sağlık kurumlarında yapılmış olması yer almaktadır.

3.2. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Bu araştırmada, taranan ve kapsam dâhilindeki makalelerden sağlanan ikincil verilerden yararlanılmıştır. Veri aracı olarak nitel araştırmalarda kullanılan doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir. Veri kalitesi, analiz sonuçlarının kapsamlılığını ve doğruluğunu büyük ölçüde etkiler ve uygun bir veri tabanının seçimini içerir (Kandemir & Uğurluoğlu, 2017). Bu çalışmada veri kaynağı olarak “Web of Science”ın (WOS) çekirdek veri tabanı kullanılmıştır. Bu incelemenin arama stratejisi, belirli bir zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanların belirlenen araştırma amacına uygun incelenmesi ve taraması yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2016). WOS'un, bol miktarda literatür referans verisi içermesi nedeniyle genel bakış analizi için uygun bir veri tabanı olarak kabul edildiği iyi bilinmektedir (Halevi et al., 2017). Daha önce yapılan çok sayıda çalışma bu veri tabanını güvenilir ve yüksek kaliteli bir veri kaynağı olarak kullanmıştır (Li et al., 2017). Bu amaçla, 01.03.2024-31.03.2024 tarihleri arasında bilgi kaynağı olarak Web of Science (WOS) veri tabanı kullanılarak Ocak 2000 ve Mart 2024 yılları içerisinde yayımlanmış uluslararası bilimsel dergilerde yayınlanan makaleler incelenmiştir. Literatür arama stratejisi Tablo 1'de gösterilmektedir. Bir makalenin başlığı, özeti ve anahtar kelimeleri arama stratejimizde belirlenen kriterlerle uyumlu olduğunda, makale veri kümesine dahil edilir.

Arama için kriterler ve anahtar kelimeler Tablo 1’de gösterilmiştir. Bu koşullar altında 31 Mart 2024’de en son 448 literatür eserini araştırdık ve indirdik.

Tablo 1

Tarama Kriterleri ve Sonuçları

Veri Tabanı	Web of Science (WoS)
Anahtar kelimeler	Enviromental Uncertainty External Enviroment İnternal Enviromant Turbulence Uncertainty Complexity Change Hospital Hospital industry Hospital strategy Healthcare Organization Healthcare Management Healthcare Organizations
Arama kriterleri (Sınırlılıklar)	İngilizce yazılması Makale olması 2000-2023 yılları arasında yayınlanmış olması Hakemli Dergi olması Karma Nitel ya da nicel araştırma yöntemlerinden birinin kullanıma dahil edilmesi Sağlık sektöründe yapılması
Sonuç sayısı	448
Özet incelemesi sonucunda tespit edilen makale sayısı	11

Araştırma literatürünü tararken dört adımı izliyoruz:

- Adım 1: Yinelenen yayınlar kaldırılmıştır,
- Adım 2: Araştırma konusuyla ilgili makaleler seçilmiştir,
- Adım 3: Araştırma konusuyla son derece alakalı makaleleri doğru bir şekilde bulunmuştur,
- Adım 4: Yüksek öneme sahip makaleleri belirlenmiştir.

Spesifik adımlar ve prosedürler Şekil 1’te gösterilmektedir. Dört aşamalı seçim sürecini de içeren literatür taraması sürecinde, seçimin ciddiyetinin adım adım iyileştirildiğini belirtmekte fayda olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmaya ilişkin 11 makale okunmuştur.

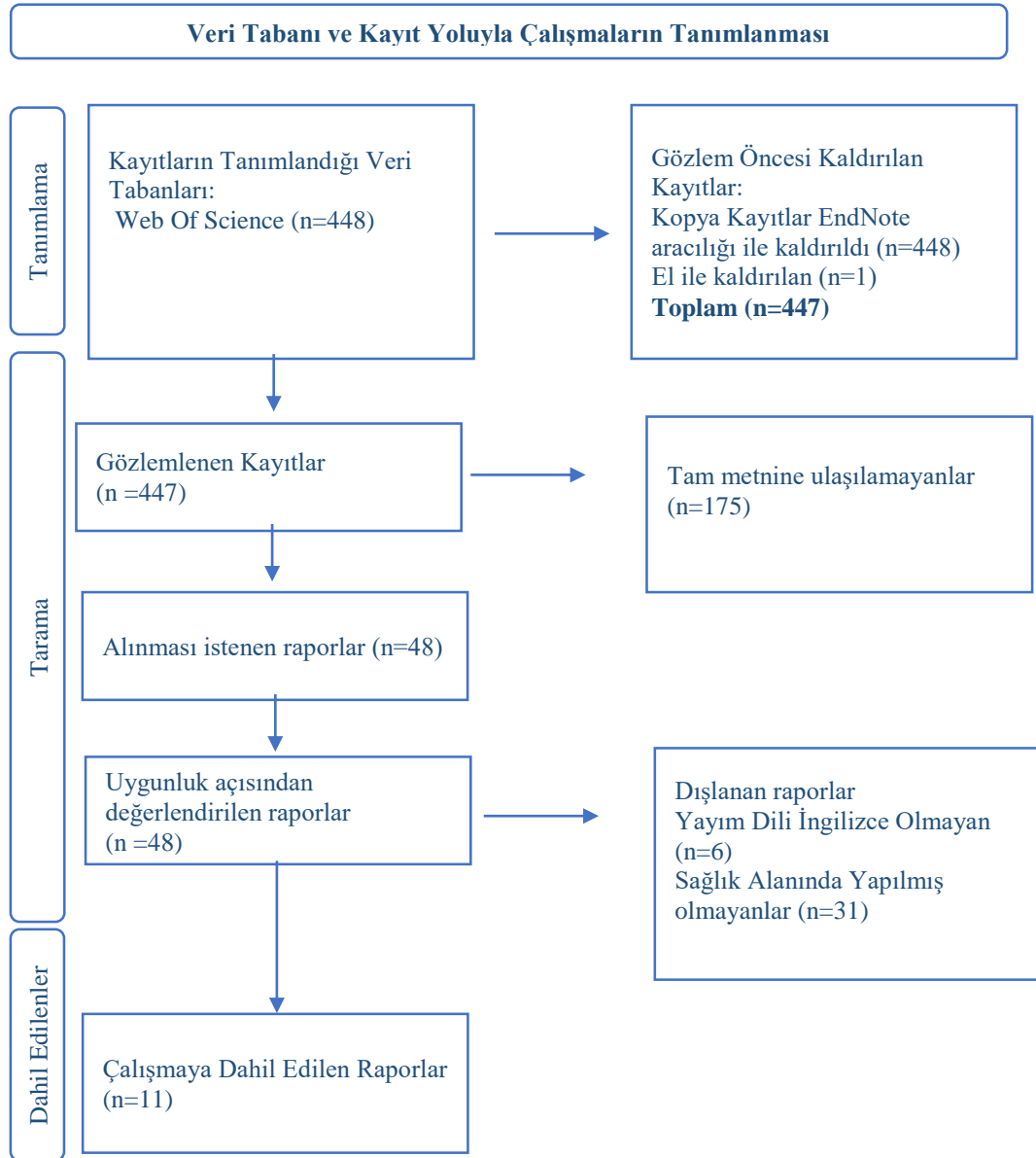
3.2. Araştırma Verilerinin Analizi

Sağlık sektöründe yapılan çevresel belirsizlik çalışmalarının içerik ve kapsamının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, araştırma kapsamına dahil edilen çalışmaların; yayım yılları, örneklemi, araştırmacıların türleri, veri toplama araçları, anahtar kelimeleri ve ilişkilendirilen diğer değişkenler incelenmiştir. Bu noktada yazarların beyanları esas alınmış ve araştırma sonucu elde edilen veriler Excel programı yardımı ile özet haline getirilmiştir.

Şekil 1

Veri Tabanı ve Kayıt Yoluyla Çalışmaların Tanımlanması

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında incelenen veriler, yazar tarafından önceden belirlenen dâhil etme ve hariç tutma kriterlerine göre yapılan taramalar neticesinde elde edilmiştir. İncelenen çalışmalar, belirlenen veri tabanlarında düzenlenen ve çevrim içi olarak erişilebilen çalışmalardan oluşmaktadır. Bu nedenle, tam metnine ulaşılamayan çalışmalar bu araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Yalnızca belirlenen anahtar kelimeler ve tarihler arasında tarama yapılmıştır. Online dergiler haricinde yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezleri, kongre bildirimleri ve kitaplar gibi çalışmalar bu incelemenin dışında bırakılmıştır. Ayrıca, bilimsel makaleler arasında literatür derlemeleri de kapsam dahilinde yer almamaktadır.

4. Bulgular

Bu çalışma, betimsel tarama modelinde tasarlanmış olup 1 Ocak 2000 – 31 Mart 2024 yılları arasında uluslararası literatürde sağlık sektöründe stratejik yönetim çerçevesinde çevresel belirsizlik konusunda yayımlanan bilimsel makalelerin zaman içinde nasıl değişim gösterdiğinin ve içerik analizi ile araştırılmasını kıyaslamalı olarak incelenmesini amaçlamaktadır. İncelenen makaleleri makro düzeyde kavramak için öncelikle betimsel bir analiz yapılmıştır. Makaleler aşağıdaki kriterlere göre incelenmiştir: yayının anahtar kelimesi, başlığı ve özeti; yayın yılı; yayının arama motorunda bulunması; yayının anahtar kelimeleri/konu kümesi; yayın yapılan ülkeler ve yazar sayılarıdır. Bu bölümde analiz dahilindeki makalelere ilişkin bulgular bulunmaktadır. 2000-2024 yılları arasında incelenen 11 makalenin uluslararası literatüre ait olduğu görülmüştür. Çalışmaların yayım dili İngilizce olup faklı bir dilde yayım bulunmamaktadır.

Tablo 2

Araştırma Kapsamına Alınan Çalışmaların Örneklemeleri

Örneklem Büyüklüğü	Sıklık	Yüzde
<100	4	36,36
101-300	2	18,18
301-500	2	18,18
>501	2	18,18
Toplam	11	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan çalışmaların örneklem sayıları ile ilgili farklılıklar görülmektedir. Söz konusu çalışmaların önemli bir bölümünün (%36,36) örneklem büyüklüğünün yüz kişiden az olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Makalelerde Kullanılan Araştırma Türü

Veri Toplama	Sıklık	Yüzde
Nicel	8	72,72
Nitel	2	18,18
Karma	1	9,09

Tablo 3'de çalışmalarda yararlanılan araştırma yöntemleri verilmiştir. Bu bulguya göre, makalelerin %72,72'ünde nicel, %18,18'unda nitel ve %9,09'unda karma yöntemlerin kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 4

Araştırma Kapsamına Alınan Çalışmalarda Kullanılan Anahtar Kelimeler

Anahtar Kelimeler	Sıklık	Yüzde
Üstünlük	1	2,38
Sağlık Teknolojisi Değerlendirmesi	1	2,38
Karar Verme	1	2,38
Belirsizlik	2	4,76
Sermaye Yoğun Tıbbi Teknoloji	1	2,38
Hastane	3	7,14
Karmaşık Uyarlanabilir Sistem	1	2,38
Sağlık Hizmetleri Tedarik Zinciri	3	7,14
Bilgi Teknoloji Entegrasyonu	3	7,14
Güven	1	2,38
İlişkisel Görünüm	1	2,38

Proje Ortaklığı	1	2,38
Bina Yönetimi	1	2,38
Dinamizm	1	2,38
Çevresel Faktörler	1	2,38
Hastane Stratejisi	1	2,38
Sağlık Hizmetleri Yönetimi	2	4,76
Gerçek Seçenekler Düşüncesi	1	2,38
Belirsizlik Farkındalığı	1	2,38
Uzun Vadeli Yatırımlar	1	2,38
Hemşireler	1	2,38
Kurumsal Değişim	2	4,76
Çalışma Ortamı	1	2,38
COVID-19 Pandemisi,	1	2,38
İyi Olma Hali	1	2,38
Karar Verme	2	4,76
Muhasebe Sistemi	1	2,38
Yerinden Yönetim	1	2,38
Algılanan Çevresel Belirsizlik	1	2,38
Yönetimsel Performans	1	2,38
Dinamik Yetenekler	1	2,38
Tedarik Zinciri Esnekliği	1	2,38
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri	1	2,38
Toplam	43*	

*Çalışma kapsamına alınan 1 çalışmada anahtar kelimelere yer verilmemiştir

Araştırma kapsamına alınan çalışmalardan elde edilen toplam 43 anahtar kelime bulunmaktadır. Çalışmalarda en az 3 anahtar kelime kullanılmıştır. Bir çalışmada ise anahtar kelimelere hiç yer verilmemiştir. Araştırmalarda en fazla kullanılan anahtar kelimelerin hastane, sağlık hizmetleri, tedarik zinciri ve bilgi teknolojisi (%7,14) olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamına alınan çalışmalarda, çevresel belirsizlik ile ilişkilendirilen kavramlar incelendiğinde, tedarik zincirinin en çok incelenen değişken olduğu görülmektedir.

Tablo 5

Araştırma Kapsamına Alınan Çalışmalarda Çevresel Belirsizlik İle İlişkilendirilen Kavramlar

Değişkenler	Sıklık	Yüzde
Örgütsel Değişim	1	2,56
İş- Çevre Belirsizliği	1	2,56
Karmaşıklık	2	5,12
Dinamizm	2	5,12
Yeniden Yapılanma	1	2,56
Karar Verme	2	5,12
İnsan Kaynakları Yönetimi	1	2,56
Maddi Kaynaklar	1	2,56
Planlama	1	2,56
Belirsizlik Alanları (Teknolojik, Klinik, Örgütsel, Finansal)	2	5,12
İtibar	2	5,12
Belirsizlik ile Başa Çıkma	1	2,56
İtibar	2	5,12
Bilgi Teknolojisi Entegrasyonu	2	5,12
Tedarik Zinciri Performansı	3	7,69
Mobil Sağlık Hizmeti Kullanım Niyeti	1	2,56
Yönetim Stratejisi	3	7,69
Esneklik	1	2,56
Bakım Stratejisi	1	2,56
Performans	1	2,56

Örgütsel Yapı	1	2,56
Çevresel Belirsizlik Algısı	1	2,56
Muhasebe Yönetim Sistemi	1	2,56
Yönetim Performansı	1	2,56
Sürdürülebilir Rekabet Avantajı	2	5,12
Dinamik Yetenekler	1	2,56
Değişim Süreçleri	1	2,56
Toplam	39	

Tablo 5'de araştırmalarda kullanılan anahtar sözcükler, çoğunlukla makalelerin araştırılan konuya ilişkin bilgi sağlamaktadır. Konular, sağlık kurumlarını içermesi sebebiyle sağlık sektörü, sağlık hizmetleri, sağlık kurumları, hastane gibi anahtar sözcükler çoğunlukla kullanılmıştır. Bununla birlikte, sağlık kurumlarının bilgi teknolojileri, tedarik zinciri ve yönetim stratejisine (%7,69) ilişkin kavramlara yoğun olarak yer verilmiştir. Ayrıca, karmaşıklık, sürdürülebilir rekabet avantajı, itibar ve karar verme gibi konuların da çalışılmakta olduğu gözlenmiştir.

Tablo 6

Makalelerin Yazar Sayıları

Yazar Sayısı	Sıklık	Yüzde
Tek Yazar	1	9,09
İki Yazar	2	18,18
Üç Yazar	4	27,27
Dört Yazar	3	36,36
Beş Yazar ve üzeri	1	9,09

Araştırma kapsamında incelenen makalelere toplam 33 yazar katkı yapmıştır. Makalelerin %9,09'u beş yazar ve üzeri, %36,36'sı dört yazar, %27,27'si üç yazar, %18,18'i iki yazar ve %9,09'u tek yazar tarafından kaleme alınmıştır (Tablo 6). Makalelerin farklı ülkelerden yazarlar tarafından kaleme alındığı, özellikle Amerika Birleşik Devletleri (5 yazar) ve Çin'in (5 yazar) literatüre önemli ölçüde katkı sağladığı görülmektedir. Ayrıca, makalelerin altısı farklı ülkelerdeki yazarlar tarafından yazılmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular neticesinde, 1 Ocak 2000 - 31 Mart 2024 yılları arasında incelenen 11 yayın içerisinde en fazla yayının 2023 yılında 3 yayın ile gerçekleştirildiği görülmüştür. Bununla birlikte, diğer yıllarda yayınların homojen bir dağılım gösterdiği görülmektedir. 11 araştırma arasında en yoğun atıf alan (405) çalışmanın Chen et al. (2013) tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. ABD'de yapılan çalışmada, 117 hastane yöneticisinin dahil edildiği çalışmada hastane bilgi sistemi üyeliği, bilgi teknolojisi entegrasyonu sayesinde bilgi alışverişi ve güven ile bilgi alışverişi arasındaki ilişkileri etkilediğini; hastane çevresel belirsizliği aracılığında, hastane-tedarikçi entegrasyonu ile bilgi alışverişi arasındaki ilişkilerde moderatör etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

5. Tartışma ve Sonuç

Son yıllarda sağlık hizmetleri yoğun değişiklikler yaşamakta olup, bir taraftan kamu sağlık kuruluşları yeni uygulamalar geliştirerek en üst düzeyde sağlık hizmeti sunmaya çalışırken, diğer taraftan özel sağlık kurumları yeni sağlık uygulamaları sunarak sağlık sektöründe rekabeti hızla artırmaktadır (Atlı ve Yücel, 2018). Sağlık hizmeti sunucularının giderek artması, artan maliyetler ve beklentilerin değişmesi gibi nedenlerden dolayı rekabetle nasıl baş edilebileceği sağlık kurumları açısından giderek daha önemli hale gelmektedir (Şantaş & Şantaş, 2020). Sağlık kurumları, rekabetle başa çıkmak için

çevresinde meydana gelen belirsizlikleri öngörmek durumundadır. Bu belirsizliklerin stratejik açıdan doğru bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir, çünkü çevresel belirsizlik, rakiplerin gücü ve teknoloji gibi birçok faktörle yakından ilişkilidir. Sağlık sektöründe rekabet her geçen gün artmakta ve teknolojik gelişmeler hızla ilerlemektedir, bu da sağlık kurumlarının stratejik planlamalarını etkileyen önemli bir unsurdur. Rakiplerin gücü ve çevrenin dinamizmi, sağlık kurumlarının pazar payı, hasta memnuniyeti ve finansal performansı üzerinde doğrudan etki yapabilir. Bu ortamda, sağlık kurumları müşteri odaklı hizmetler sunarak ve operasyonel verimliliklerini artırarak rekabet avantajı elde etmek zorundadır. Ayrıca, dinamik rekabet ortamı sağlık kurumlarının hızla değişen tüketici beklentilerine ve sektör trendlerine uyum sağlamasını gerektirir.

Bu bağlamda, sağlık kurumları çevresel belirsizlikleri yönetirken stratejik bir yaklaşım benimsemelidir. Rekabetin analizi ve rakiplerin takibi, kurumların pazar konumlarını ve stratejilerini belirlemede kritik önem taşır. Ayrıca, teknolojik trendlerin sürekli izlenmesi ve uygun teknolojilerin adaptasyonu, sağlık kurumlarının rekabet avantajını korumasına ve sürdürülebilir bir büyüme sağlamasına yardımcı olabilir. Kısacası, sağlık kurumları çevresel belirsizlikleri stratejik bir perspektifle ele almalıdır çünkü bu faktörler sağlık hizmetlerinin erişilebilirliği, güvenilirliği ve sürdürülebilirliği üzerinde derin etkilere sahiptir. Çevresel belirsizlik yönetimi, sağlık kurumlarının uzun vadeli başarısı için kritik önem taşır.

Bu çalışmada sağlık hizmetlerinde çevresel belirsizlik konusunu ele alan toplam 448 makalenin incelendiği belirtilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ulusal ve uluslararası sağlık kurumları literatüründe çevresel belirsizlik temalarının yeterince araştırılmadığı söylenebilir. Örneklem sayısı tablosundan elde edilen bulguya göre, araştırmaya dahil edilen çalışmaların örneklem büyüklüklerinin genellikle yüz katılımcının altında olduğu ve beş yüz katılımcının üzerinde olan çalışmalara ise az sayıda rastlandığı dikkat çekmektedir. Bu durum, kullanılan analizlerle uyumlu olabilir veya sağlık kurumlarında örneklem ulaşma probleminin bir göstergesi olabilir. Bu gibi hususlar göz önüne alınarak, sonuçları derinleştirmek ve gelecek araştırmalara yol göstermek mümkündür.

Bu araştırmada incelenen makalelerin araştırma türleri değerlendirildiğinde nicel yöntemlerin kullanıldığı toplandığı görülmektedir. Ayrıca, çevresel belirsizlik çalışmaları için önemli bir veri kaynağı olabilecek ikincil veriler (%22) daha az tercih edilen bir veri toplama yöntemi olarak dikkat çekmektedir. İkincil veri kaynakları, farklı amaçlarla kullanılmakla birlikte (örneğin, Dünya Sağlık Örgütü, UNESCO, Dünya Bankası, TÜİK vb.), stratejik yönetim çalışmaları için önemli veri tabanları olarak değerlendirilebilir. Araştırmada incelenen makalelerin katılımcılarının çoğunluğunun sağlık kuruluşlarında yapılmış olması ve sağlık yöneticileri üzerinde ise sınırlı sayıda çalışma yapılmış olması dikkat çekmektedir. Bu çalışmalardan anlaşıldığı üzere, hastane verileri ve ikincil veri kaynakları çevresel belirsizlik çalışmaları için önemli veri kaynaklarıdır. Araştırmada ele alınan makalelerin kullanılan anahtar kelimelerinin çoğunluğunun belirsizlik, hastane, tedarik zinciri ve bilgi teknolojisi entegrasyonu konularını içerdiği görülmektedir. Diğer bir bulgu ise, çevresel belirsizlik ile ilişkilendirilen kavramların yönetim stratejisi, tedarik zinciri performansı, karmaşıklık, dinamizm ve karar verme konuları ile ilişkilendirilmiştir. Stratejik yönetim alanının geniş olduğu göz önüne alındığında, ileride yapılacak araştırmaların bu kavramlarla ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Araştırma kapsamına alınan makalelerin tamamının yurt dışında yayımlanmış olması, Türkiye’de bu konunun yeterince çalışılmamış olması ve sağlık kurumları yöneticilerinin bu konuya yeterince eğilmediği düşünülmektedir.

Genel olarak, araştırmada çevresel belirsizliğin sağlık kurumlarında henüz fazla ilgi görmediği gözlenmektedir. Yapılan çalışmaların hakemli dergi makaleleri genellikle ampirik araştırma çerçevesindedir. Uygulanan araştırma yaklaşımları açasından nicel araştırma türlerinin tercih edildiği açıktır. Sonuç olarak, çevresel belirsizlik üzerine yapılan araştırmaların çoğu 'tanımlayıcı' nitelikte olup, farklı bağlamalarda incelenmektedir. Gelecekte, stratejik yönetimin önemli konularından biri olan çevresel belirsizlik konusunun sağlık kurumları yönetimi alanında daha fazla çalışılması gerektiği görülmektedir. Sağlık kurumlarının çevresinin, diğer sektörlerde olduğu gibi sürekli değiştiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, sağlık hizmetlerinin çoğunluğunun kamu tarafından yürütülmesi, stratejik yönetim açasından değerlendirilmesi gereken bir gerekliliktir. Sağlık sektöründeki belirsizliğin yoğun olması, sektörün içindeki payının değişmesi, uluslararası sınırların kalkması, talep değişiklikleri, maliyetlerin sürekli artması ve uzmanlaşmanın yoğun olması gibi nedenlerden dolayı stratejik yönetimin önemini artırmaktadır.

Kaynakça

- Adhikara, M. A., Sumarli, J. N., Andry, & Sutisna, D. (2020). Management control system and hospital performance among public sector: Is environment uncertainty and information technology the issue? *Journal of Talent Development and Excellence*, 12(1), 2381–2394. <http://iratde.com/index.php/jtde/article/view/918>
- Aldrich, H. E. (1979). *Organizations and Environments*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Atlı, Y., & Yücel, N. (2018). Sağlık kurumları, sağlık kurumlarında marka ve elazığ ili sağlık sektörü. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 45-64.
- Babakus, E., Yavas, U., & Haahti, A. (2006). Perceived uncertainty, networking and export performance: A study of Nordic SMEs. *European Business Review*, 18(1), 4-13.
- Berglund, H., & Sandström, C. (2013). Business model innovation from an open systems perspective: structural challenges and managerial solutions. *International Journal of Product Development*, 18(3/4), 274. <https://doi.org/10.1504/ijpd.2013.055011>
- Chen, D. Q., Preston, D. S., & Xia, W. (2013). Enhancing hospital supply chain performance: A relational view and empirical test. *Journal of Operations Management*, 31(6), 391–408. <https://doi.org/10.1016/j.jom.2013.07.012>
- Chi, T. (2009). Measurement of business environment characteristics in the US technical textile industry: an empirical study. *The Journal of the Textile Institute*, 100(6), 545-555.
- Christensen, L. T., & Cheney, G. (2000). *Self-Absorption and Self-Seduction The corporate identity game*. In Oxford University Press eBooks (pp. 246–270). <https://doi.org/10.1093/oso/9780198297789.003.0015>
- Covin, J. G., & Slevin, D. P. (1991). A conceptual model of entrepreneurship as firm behavior. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16(1), 7–26. <https://doi.org/10.1177/104225879101600102>
- Çağatay, A. (2019). *Kamu ve özel hastanelerdeki yöneticilerin stratejik yönetim araçları kullanım görüşleri hakkında karşılaştırmalı bir araştırma*. [Yayımlanmamış doktora tezi], Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dess, G. G., & Beard, D. W. (1984). Dimensions of organizational task environments. *Administrative Science Quarterly*, 29(1), 52. <https://doi.org/10.2307/2393080>
- Duncan, R. B. (1972). Characteristics of organizational environments and perceived environmental uncertainty. *Administrative Science Quarterly*, 17(3), 313. <https://doi.org/10.2307/2392145>
- Ganbold, O., & Matsui, Y. (2017). Impact of environmental uncertainty on supply chain integration empirical evidence. *The Journal of Japanese Operations Management and Strategy*, 7(1), 37-56.
- Gifford, R., Fleuren, B., Van De Baan, F., Ruwaard, D., Poesen, L., Zijlstra, F., & Westra, D. (2021). To uncertainty and beyond: identifying the capabilities needed by hospitals to function in dynamic environments. *Medical Care Research and Review*, 79(4), 549–561. <https://doi.org/10.1177/10775587211057416>

- Gifford, R., Van Raak, A., Govers, M., & Westra, D. (2024). Back to the future: What healthcare organizations need to thrive in the face of persistent environmental uncertainty. *In Advances in health care management*. <https://doi.org/10.1108/s1474-823120240000022001>
- Hackman, J. R., Katz, D., & Kahn, R. L. (1979). The social Psychology of organizations. *Administrative Science Quarterly*, 24(3), 495. <https://doi.org/10.2307/2989929>
- Halevi, G., Moed, H., & Bar-Ilan, J. (2017). Suitability of Google Scholar as a source of scientific information and as a source of data for scientific evaluation. *Review of the literature. Journal of informetrics*, 11(3), 823-834.
- Hofer, C. W., & Schendel, D. (1978). *Strategy formulation : analytical concepts*. In West Pub. Co. eBooks. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA00977145>
- Jokipii, A. (2009). Determinants and consequences of internal control in firms: a contingency theory based analysis. *The Journal of Management and Governance*, 14(2), 115–144. <https://doi.org/10.1007/s10997-009-9085-x>
- Kandemir, A., & Uğurluoğlu, Ö. (2017). Sağlık kurumları yönetimi literatüründe stratejik yönetim üzerine yürütülen çalışmaların içerik analizi ile incelenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 20(1), 49-68.
- Lawrence, P. R., & Lorsch, J. W. (1967). *Organization and environment*. <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=7917>
- Latan, H., Jabbour, C. J. C., De Sousa Jabbour, A. B. L., Wamba, S. F., & Shahbaz, M. (2018). Effects of environmental strategy, environmental uncertainty and top management's commitment on corporate environmental performance: The role of environmental management accounting. *Journal of Cleaner Production*, 180, 297–306. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.01.106>
- Li, K., Rollins, J., & Yan, E. (2017). Web of Science use in published research and review papers 1997–2017: a selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Scientometrics*, 115(1), 1–20. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2622-5>
- Miller, D. (1987). The structural and environmental correlates of business strategy. *Strategic Management Journal*, 8(1), 55–76. <https://doi.org/10.1002/smj.4250080106>
- Miller, D., & Friesen, P. H. (1978). Archetypes of strategy formulation. *Management Science*, 24(9), 921–933. <https://doi.org/10.1287/mnsc.24.9.921>
- Miller, D., & Friesen, P. H. (1982). Innovation in conservative and entrepreneurial firms: Two models of strategic momentum. *Strategic Management Journal*, 3(1), 1–25. <https://doi.org/10.1002/smj.4250030102>
- Naranjo-Gil, D. (2009). Strategic performance in hospitals. *Health Care Management Review*, 34(2), 161–170. <https://doi.org/10.1097/hmr.0b013e31819e8fd0>
- Nembhard, I. M., Burns, L. R., & Shortell, S. M. (2020). Responding to Covid-19: Lessons from management research. *NEJM Catalyst Innovations in Care Delivery*, 1(2), 1–7
- Parnell, J. A., Lester, D. L., Long, Z., & Köseoglu, M. A. (2012). How environmental uncertainty affects the link between business strategy and performance in SMEs. *Management Decision*, 50(4), 546–568. <https://doi.org/10.1108/00251741211220129>
- Paulraj, A., & Chen, I. J. (2007). Environmental Uncertainty and Strategic Supply Management: A Resource dependence perspective and performance Implications. *The Journal of Supply Chain Management*, 43(3), 29–42. <https://doi.org/10.1111/j.1745-493x.2007.00033.x>
- Pfeffer, J., Salancik, G.R. (1978). *The external control of organizations: A resource dependence perspective*. New York:Harper & Row Google Scholar
- Porter, M. E. (1985). *Competitive advantage: creating and sustaining superior performance*. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA00852365>
- Porter, M. E. (1997). Competitive strategy. *Measuring business excellence*, 1(2), 12-17.
- Prado, W.H. (2006). The relationship between cultural intelligence and perceived environmental uncertainty [Unpublished doctoral thesis], University Of Phoenix.
- Reynolds, P., & Yetton, P. (2015). Aligning business and IT strategies in multibusiness organizations. *Journal of Information Technology*, 30(2), 101-118.
- Sharfman, M. P., and J. W. Dean (1991). Conceptualizing and measuring the organizational environment: a multidimensional approach, *Journal of Management*, 17, 681–700.

- Şantaş, G., & Şantaş, F. (2020). Güncel pazarlama yaklaşımlarının sağlık hizmetlerinde uygulanabilirliği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 432-443.
- Tan, J. J., & Litsschert, R. J. (1994). Environment-strategy relationship and its performance implications: An empirical study of the chinese electronics industry. *Strategic Management Journal*, 15(1), 1-20. <https://doi.org/10.1002/smj.4250150102>
- Teece, D., Peteraf, M. & Leih, S. (2016) Dynamic capabilities and organizational agility: Risk, uncertainty, and strategy in the innovation economy. *California Management Review*. 58 (4), 13-35.
- Trinh, H. Q., & O'Connor, S. J. (2002). Helpful or harmful? The impact of strategic change on the performance of U.S. urban hospitals. *Health Services Research*, 37(1), 145-171.
- Qi, Y., Zhao, X., & Sheu, C. (2011). The impact of competitive strategy and supply chain strategy on business performance: The role of Environmental Uncertainty. *Decision Sciences*, 42(2), 371-389. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5915.2011.00315.x>
- Utterback, J. M., & Abernathy, W. J. (1975). A dynamic model of process and product innovation. *Omega*, 3(6), 639-656. [https://doi.org/10.1016/0305-0483\(75\)90068-7](https://doi.org/10.1016/0305-0483(75)90068-7)
- Ward, P. T., Duray, R., Keong, L. G., & Sum, C. C. (1995). Business environment, operations strategy, and performance: an empirical study of Singapore manufacturers. *Journal of Operations Management*, 13(2), 99-115
- Wood, J. ". (2008). The effect of buyers' perceptions of environmental uncertainty on satisfaction and loyalty. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 16(4), 309-320. <https://doi.org/10.2753/mtp1069-6679160404>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

The health sector faces continuous, rapid, and complex change and technology. Healthcare organizations operating in the sector are developing and implementing new strategies and tactics to adapt to these changes and improve efficiency and quality. In this way, organizations can adapt appropriately to the environment to survive because environmental uncertainty can become crises or opportunities. Keeping a close watch on the environment is a prerequisite for strategy. Organizations need to become more flexible to deal with uncertainty. Healthcare organizations have slow decision-making structures and are often slow to adopt innovation. The health sector's resilience to increasing environmental uncertainty is severely tested. Organizations must understand how to effectively adapt and cope with complex and dynamic uncertainties, especially as hospitals face unprecedented and complex management challenges.

While uncertainty has always been a feature of the healthcare environment, the pace and scope of uncertainty are rapidly increasing due to the impact of numerous factors such as technological advances, the threat, and frequency of disruptive events, global economic developments, and increasing complexity. Contemporary healthcare organizations are, therefore, constantly confronted with what is known as uncertainty, which can cloud their ability to anticipate the consequences of strategic action and decision-making, present new challenges, and threaten their survival. Healthcare organizations must use adaptive and creative strategic approaches to effectively meet patients' needs and capture value over the long term. As organizations in the public and private sectors face an increasingly competitive and dynamic environment, they may feel more pressure to gain competitive advantage through innovation. In the public sector, the changing environment encourages organizations to offer greater flexibility and service quality while at the same time reducing costs. Public authorities are encouraging organizations to adopt new techniques, systems, and innovative capabilities to deliver high-quality services cheaply. As a result, organizations must continually find ways to use their internal and external resources to respond to environmental changes. The motivation of this study is, firstly, to reveal the importance of the concept of environmental uncertainty for healthcare organizations. Secondly, to reveal the studies on environmental uncertainty related to healthcare organizations. The study aims to focus on the studies on the concept of environmental uncertainty in the health field. The contribution of the research is, firstly, to better understand the concept of environmental uncertainty in healthcare organizations and to present environmental uncertainty as an element. On the other hand, it will be an evaluation basis for healthcare organizations to develop strategies and policies related to environmental uncertainty in unexpected situations.

The definition of environment can be classified in several ways. Firstly, most researchers conceptualized the environment from the perspective of uncertainty. In addition, some researchers have insisted that the environment exists outside firms and that the internal environment is also important. Researchers have also considered environmental uncertainty to be one of the important factors. These multidimensional perspectives on the environment are very useful for understanding whether each environmental factor impacts organizations.

Environmental uncertainty is an individual's limitation in assessing the probability of failure or success of a decision. Environmental uncertainty is a person who is limited in predicting the situation around him or her and, therefore, tries to do something. Under

conditions of high uncertainty, individuals find it difficult to predict the failure and success of their decisions. Duncan (1972) defined environmental uncertainty as the lack of information about environmental factors in decision-making, the lack of knowledge of the results of the decisions made, and, thus, the inability to determine the amount of loss incurred due to errors in decision-making. This study, which is descriptive research, aims to investigate the scientific articles published in the international literature on environmental uncertainty within the framework of strategic management in the health sector between January 1, 2000, and March 31, 2024, by content analysis and comparatively examine how they have changed over time.

The criterion sampling method, which is one of the purposive sampling methods, was used in this study since it is aimed at people, groups, events, or problems with predetermined qualities having certain qualities. The most important of the qualifications determined per the purpose of the research is limited to the fact that the search terms conducted with environmental uncertainty issues between 2000 and 2024 were conducted in health institutions.

In this study, secondary data obtained from the scoped and scanned articles were utilized. The document analysis method was used as a data collection tool. Data quality greatly affects the comprehensiveness and accuracy of the analysis results, and includes the selection of an appropriate database. This study used the core database of "Web of Science" (WOS) as a data source. Between 01.03.2024 and 31.03.2024, international scientific articles published between January 2000 and March 2024 were searched using the Web of Science (WoS) database as an information source. The literature search strategy is shown in Table 1. If an article's title, abstract, and keywords match the formula defined in our search strategy, the article is included in the document dataset. Firstly, a descriptive analysis was conducted to understand the articles at a macro level. The articles were analyzed according to the following criteria: keyword, title, and abstract of the publication; year of publication; presence of the publication in the search engine; keywords/topic cluster of the publication; countries of publication; number of authors. This section presents the findings of the analyzed articles. It was observed that 11 articles analyzed between 2000 and 2024 belonged to the international literature. The language of publication of the studies was English, and there were no Turkish studies.

According to the findings obtained from this study, which includes evaluations of a total of 448 articles on environmental uncertainty in health services, it can be said that environmental uncertainty issues are not relatively intensively studied in national and international health institutions' literature.

Notably, the sample sizes of the studies included in the research are generally less than one hundred participants, while the number of studies with more than five hundred participants is relatively small.

When the research types of the articles analyzed in this study are examined, it is seen that quantitative and qualitative methods are used, and data are collected mainly through surveys (70%). However, secondary data (22%), which can be used as an important data source in environmental uncertainty studies, is the least preferred data collection method in the analyzed articles. Although secondary data sources are used for different purposes, they can be used as important databases for strategic management studies (e.g., World Health

Organization, UNESCO, World Bank, TUIK, etc.). Most of the participants in the articles examined in the research were from health care organizations, and a limited number of studies were conducted on health managers. As understood from these studies, hospital data are important for secondary data sources and environmental uncertainty studies. It is seen that the majority of the keywords used in the articles analyzed in the research include uncertainty, hospital, supply chain, and information technology integration. Another finding is that the concepts associated with environmental uncertainty are associated with management strategy, supply chain performance, complexity, dynamism, and decision-making. Considering that the field of strategic management is broad, it is thought that future research can be associated with these concepts. The fact that all of the articles included in the scope of the research are foreign publications and that this issue has not been studied in Turkey is an important deficiency, and it is thought that the managers of health institutions have not sufficiently addressed this issue.

In general, it is observed in the research that environmental uncertainty has not yet attracted much attention in health institutions. The peer-reviewed journal articles of the studies are generally within the empirical research framework. Regarding the research approaches applied, it is clear that quantitative research-type studies are preferred. As a result, a 'descriptive' type of research shows environmental uncertainty in various contexts. It is seen that the issue of environmental uncertainty, which is one of the important issues of strategic management in the future, has not yet been sufficiently studied in the field of health institution management. The environment of healthcare organizations is constantly changing, as in other sectors, and should not be ignored. In addition, it is necessary to evaluate the necessity of evaluating health services, which are mostly carried out by the public all over the world, in terms of strategic management. The intense uncertainty in the health sector brings the importance of strategic management to the fore due to reasons such as the change in the share of the private sector in the sector, the removal of international borders, changes in demand, continuous increases in costs, and intensive specialization.

Managing environmental uncertainties in the health sector is an important strategic issue, and research guides managers on how organizations can adapt to these uncertainties. Future research needs to focus on a more in-depth analysis of environmental uncertainties in the healthcare sector using larger samples and different research methods.

An important limitation of this study is that it excludes reviews, postgraduate theses, and congress proceedings from the articles that include scientific studies on environmental uncertainty. Eliminating these limitations in future studies can make significant contributions to the field. This summary provides a comprehensive overview of the effects of environmental uncertainties on strategic management in the health sector and the role of existing research in the literature are on this issue.

Ek bilgiler

Çıkar çatışması bilgisi: Yazar çalışmada çıkar çatışması olmadığını kabul etmektedir.

Destek bilgisi: Çalışmada herhangi bir kuruluştan destek sağlanmamıştır.

Etik onay bilgisi: Bu çalışma etik onay belgesi gerektirmemektedir.

Onam formu bilgisi: Bu çalışmada bilgilendirilmiş onam formu alınması gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Katkı oranı bilgisi: Yazarın katkı oranı %100'dür.

